

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розглянуто проблемні питання організації обліку використання транспортних засобів, наведено пропозиції щодо усунення найбільш суттєвих недоліків існуючої системи обліку роботи транспортних засобів.

Аннотация. Рассмотрены проблемные вопросы относительно организации учета использования транспортных средств, приведены предложения относительно устранения наиболее существенных недостатков существующей системы учета работы транспортных средств.

Annotation. The paper discusses the problem questions in relation to the organization of accounting the usage of transport vehicles, the suggestions concerning the removing of the most substantial lacks in the existing system of accounting the work of transport vehicles.

Ключові слова: транспортні засоби, оперативний облік, інформаційні потоки.

Працюючи в ринкових умовах господарювання, підприємства, щоб уникнути поразки в конкурентній боротьбі, змушені раціонально застосувати всі свої ресурси. Оскільки основним джерелом інформації для цих цілей є бухгалтерський облік, то в ринкових умовах господарювання його дані використовуються більш активно і широко.

Велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства має поінформованість про наявність основних засобів та постійний контроль за їх ефективним використанням. Цьому сприяє добре побудований облік основних засобів, у тому числі й облік використання транспортних засобів.

Стрімкі зміни умов господарювання зумовлюють потребу в розробці нових підходів до організації обліку роботи транспортних засобів з метою підвищення її ефективності. Крім того, недосконалість нормативного забезпечення, дискусійність деяких теоретичних положень підкреслюють необхідність розробки практичних, науково обґрунтованих рекомендацій стосовно вирішення зазначених у роботі проблем. Зважаючи на це, особливої актуальності набувають дослідження теоретичних і практичних аспектів організації обліку роботи транспортних засобів підприємств.

Питанням організації й пошуку шляхів ефективного використання автомобільного транспорту та аналізу його роботи присвячено багато наукових праць, серед яких найбільш відомими є розробки Є. Бузовського, М. Дем'яненка [1], В. Василенка, М. Вергуна, В. Власенка, С. Гольбрайха, Б. Геронімуса, В. Лінника, В. Котелянця, Є. Котлярова, Ю. Іванова, В. Моссаковського, С. Москаленка, О. Пилипченка, Л. Письмаченко, Н. Правдюк, М. Пугачова, М. Ходоша, А. Чернової, В. Яценка та інших вчених. Проблеми обліку роботи транспортних засобів досліджує обмежене коло авторів, серед яких найбільш вагомий внесок в удосконалення методики обліку транспортних засобів зробили такі вчені, як М. Білуха, Б. Савицький, В. Палій [2].

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення організації обліку роботи транспортних засобів на підприємствах для забезпечення ефективного управління транспортною ланкою.

Для досягнення поставленої мети в роботі розв'язувались такі завдання: вивчити стан бухгалтерського обліку роботи транспортних засобів, визначити основні напрями його вдосконалення, розробити практичні рекомендації щодо їх упровадження.

Об'єктом дослідження є процес використання транспортних засобів, який підлягає відображенню в системі обліку, звітності та аналізу.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організації обліку використання транспортних засобів на підприємствах України.

Побудова оперативного обліку підпорядковується потребам і вимогам управлінського персоналу, який є безпосереднім користувачем такої інформації. Для раціональної організації й ефективного управління транспортним процесом керівництву необхідна оперативна інформація про кількість придатних для використання транспортних засобів, потребу в транспортному обслуговуванні окремих виробничих підрозділів та про матеріально-технічне забезпечення транспортних робіт.

Виходячи з цього, основними завданнями організації обліку транспортних засобів на підприємствах є: визначення порядку формування інформаційних потоків залежно від методів і структури оперативного управління, раціональна організація документування інформації про потребу в транспортних засобах, наявність і технічний стан транспортних засобів, забезпеченість транспортних підрозділів основними виробничими запасами, прискорення процесу надходження, обробки й узагальнення інформації з метою оперативного визначення ефективних напрямів використання того чи іншого виду транспорту.

Раціонально побудувати будь-яку інформаційну систему неможливо без необхідної інформації. Основою

Первинні документи обліку наявності, використання та ліквідації транспортних засобів затверджені Наказом Міністерства статистики № 352 від 29.12.1995 р. До них належать:

ОЗ-1 "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів", який застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів;

ОЗ-2 "Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів", який підписується відповідним працівником відділу та представником організації (відділу), що проводила ремонт чи модернізацію основних засобів, і передається в бухгалтерію;

ОЗ-4 "Акт на списання автотранспортних засобів", що застосовується для оформлення списання легкового чи вантажного автомобіля, причепа тощо внаслідок їх повної ліквідації;

ОЗ-6 "Інвентарна картка обліку основних засобів", яка відкривається на кожен об'єкт основних засобів на підставі акта прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. ОЗ-1), технічної та іншої документації;

ОЗ-7 "Опис інвентарних карток по обліку основних засобів", який використовують для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів, записи в якому ведуться з огляду на класифікаційні групи (види) основних засобів;

ОЗ-8 "Картка обліку руху основних засобів", яка необхідна для обліку руху основних засобів за класифікаційними групами;

ОЗ-9 "Інвентарний список основних засобів", який використовують у місцях експлуатації основних засобів для обліку кожного об'єкта за матеріально відповідальними особами;

ОЗ-16 "Розрахунок амортизації по автотранспорту", що документує суму амортизації, нараховану у звітному періоді [2].

Таким чином, основні засоби, оформлені відповідними первинними документами, підлягають відображенню в бухгалтерському обліку, де відбувається їх узагальнення в синтетичних регістрах (журналах, головних книгах) і формах звітності з метою надання користувачам своєчасної, правдивої та достовірної інформації щодо надходження, використання й вибуття транспортних засобів підприємства.

Організація обліку використання саме транспортних засобів має проблеми: недосконалість форм первинних і нагромаджувальних документів, відсутність синтетичного рахунка з обліку допоміжних виробництв та транспортних послуг, відсутність єдиного методологічного підходу до відображення в системі обліку й звітності транспортних робіт, інформаційне узагальнення тільки за автомобільним видом транспорту, відсутність системи оперативного збору, нагромадження й обробки облікової інформації, відсутність програмного забезпечення оперативного обліку та аналізу роботи транспортних засобів, неможливість контролю за використанням транспортних засобів (наприклад, неможливість виявлення фактів використання транспортних засобів для особистих цілей).

Для одержання зведених даних про роботу транспортних засобів необхідна заздалегідь визначена система руху первинної облікової інформації у часі та просторі [3, с. 174].

З метою вирішення деяких проблем організації обліку використання транспортних засобів на підприємствах, які мають на балансі численний транспортний парк, необхідно сформувати систему збору та обробки оперативної інформації з обліку їх використання для більшої достовірності даних, які необхідні внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень. Таким чином, база даних бухгалтерського обліку формується шляхом надання виробничими підрозділами, до складу яких відносять склад паливно-мастильних матеріалів, склад запасних частин, ремонтно-механічні майстерні, машинний парк, автопарк, диспетчерсько-аналітичну групу, відділ допоміжного транспорту, нагромаджувальних документів:

робочих таблиць із руху нафтопродуктів та запасних частин;

робочих таблиць із формування витрат на утримання транспортних засобів;

робочих таблиць із виробничих витрат з виконання транспортних робіт за їх видами;

робочих таблиць із використання залученого транспорту та ін.

Наступним кроком в обробці даної інформації має бути формування зведених робочих таблиць, забезпечення аналітичного та синтетичного обліку використання транспортних засобів працівниками бухгалтерії та передача інформації до аналітичного центру підприємства, тобто безпосередньо користувачам, які відповідають за прийняття рішень.

Таким чином, чітке закріплення за функціональними підрозділами (виробничими підрозділами, бухгалтерією) складання певних первинних та нагромаджувальних документів може вирішити проблему відсутності системи оперативного збору, нагромадження й обробки облікової інформації щодо використання транспортних засобів.

Отже, в ході дослідження було розглянуто проблеми розвитку оперативного обліку використання транспортних засобів, формування інформаційного забезпечення поточного й оперативного аналізу використання транспортних засобів.

Слід зробити висновок, що ефективність прийняття управлінських рішень залежить від успішного виконання основних функцій управління – облікової та аналітичної, які є окремими галузями, але розвиваються як взаємопов'язані та взаємозалежні в єдиному інформаційному просторі. Вирішенню багатьох із цих проблем сприятиме розробка на підприємствах України системи формування й обробки оперативної інформації з обліку роботи транспортних засобів. В умовах розвитку інформаційних технологій вирішення зазначених проблем інформаційного забезпечення потреб управління транспортними засобами з огляду на їх використання повинне здійснюватись через створення єдиної інформаційної системи, що, у свою чергу, має стати напрямом подальшого дослідження.

Наук. керієн. Писарчук О. В.

Література: 1. Гнезділова О. М. Організація обліку наявності та використання транспортних засобів в автотранспортних підприємствах / О. М. Гнезділова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2005. – № 4. – С. 53–57. 2. Наказ Міністерства статистики № 352 від 29.12.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_5y/pg_irlwe/index.htm 3. Організація обліку і контролю : підручник. –Х. : ІНЖЕК, 2005. – 424 с. 4. Гнезділова О. М. Організація обліку та аналізу роботи транспортних засобів аграрних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О. М. Гнезділова. – К., 2006.

